

LU Bibliotēkas speciālo kolekciju un dāvinājumu raksturojums

***Mārīte Saviča
LU Bibliotēkas direktores vietniece
LU 70.konference
Bibliotēkzinātnes un informācijas zinātnes sekcija
2012.07.II***

Speciālo kolekciju skaidrojums

- **Speciālās kolekcijas** – dokumentu krājums, kuru vieno kāds **kopīgs temats**, iezīme, materiālu **kopuma radītājs** (īpašnieks, kolekcionārs), vai arī iegūts bibliotēkā balstoties uz kādiem citiem loģiskiem iemesliem, **kas parasti nav raksturīgi tai**. Termins bieži tiek attiecināts runājot par reto grāmatu un rokrakstu krājuma apzīmēšanu.
- *Special collections. In: International encyclopedia of information and library science. Ed. by John Feather and Paul Sturges. 2nd ed. London ; New York, NY : Routledge, 2003, p. 615. ISBN 0415259010.*

Speciālo kolekciju skaidrojums

- **Speciālās kolekcijas** ir definētas kā bibliotēkas materiāli, kas pamatojoties uz viņu fizisko formu, saturu vai priekšmetiskā aptvēruma dziļumu **atšķiras no vispārējā bibliotēkas krājuma**. Tās ir jā saglabā kā atsevišķas un identificējamās kolekcijas un var saturēt materiālus, kas nav atspoguļoti bibliotēkas katalogā. Retās grāmatas, parasti uzskata par īpašu bibliotēkas materiālu kategoriju, kas definēti pēc šādām pazīmēm:
- tirgū ir retums, vairs netiek izdotas, publicēts ierobežotā skaitā vai īpašs izdevums, ir pirmizdevums.
- *Special collections and rare books policy [online]. [Newcastle] : Northumbria University . Available from:
<http://www.northumbria.ac.uk/sd/central/library/resources/bookstock/sc/scrbp/>*

Speciālo kolekciju skaidrojums

- **Speciālās kolekcijas (LIBER)** - Eiropā lielākā daļa akadēmisko un zinātnisko bibliotēku krāj retu un īpašu materiālu kolekcijas, kas var tikt dažādi definētas. Tās aptver plašu dokumentu formātu klāstu un citus plašsaziņas līdzekļus, to starp vēsturiskas un mūsdienu grāmatas, rokrakstus un arhīvus, mūziku un kartes, sīkiespieddarbus, fotogrāfijas un skaņu ierakstus, un digitālo arhīvu. Kolekcijām piemīt mākslinieciskā, vēsturiskā vai pētnieciskā nozīme, kas ir pārāka par to saturu un, kas attaisno senlietu kolekciju saglabāšanu, lai kādi arī senlietu aizstājēji būtu pieejami. Tās sniedz nozīmīgu liecību par materiālo, intelektuālo un kultūras mantojumu, un atspoguļo cilvēces dažādību.
- *Jefcoate, Graham. European research libraries and special collections. LIBER Quarterly [online] Vol.17, Issue 2, 2007. Available from: <http://liber.library.uu.nl/publish/articles/000198/article.pdf>*

Speciālo kolekciju skaidrojums

- Speciālās kolekcijas ir īpašas, jo no pārējā bibliotēkas krājuma tās atšķiras ar kādiem īpašiem nopelniem/iezīmēm. Šādu paziņojumu ir viegli izteikt, un teorētiski izklausās viegli un labi, bet praksē, pārvaldot šīs kolekcijas, pieņemt lēmumus ir grūti. Viena no pirmajām lietām – jānoskaidro, **kāpēc kolekcija tiek raksturota kā īpaša?**

- Drew, Paul Redmond, Dewe, Michael D. *Special collection management: the place of printed ephemera. Library Management [online]. Vol. 13, Issue 6, 1992 , p. 8–14. Available:*

<http://www.emeraldinsight.com/Insight/viewPDF.jsp?contentType=Article&Filename=html/Output/Published/EmeraldFullTextArticle/Pdf/0150130602.pdf>

Speciālās kolekcijas noteiktas pēc:

- Izmantotos informācijas avotos minēto speciālo kolekciju definīciju un skaidrojumu izpēti;
- Latvijas Universitātes kā intelektuālā īpašuma un kultūrvēsturiskā mantojuma glabātājas interesēm;
- Zinātniskās literatūras, Latvijas Valsts arhīva un Bibliotēkas nepublicēto materiālu informācijas analīzes par Bibliotēkas esošo un vēsturiski veidoto krājumu;
- Eiropas un Latvijas bibliotēku noteikto speciālo krājumu/kolekciju piemēru izvērtēšanas;
- **Definējot kolekcijas, kā galvenais kritērijs tika ņemtas vērā vispirms LU intereses, tad tika izvērtēts, vai kolekcija ir īpaša un oriģināla uz konkrētās bibliotēkas vispārējā krājuma fona.**

LU Bibliotēkas speciālās kolekcijas skaidrojums

- Speciālā kolekcija ir informācijas resursu krājums-
- **Bibliotēkas veidota** vai no **kolekcijas īpašnieka iegūta kolekcija**, kurai ir zinātniska un kultūrvēsturiska nozīmība LU, Latvijas kultūras, zinātnes un pasaules kultūras vēsturē.
- **Kolekcijas īpašnieks** – ievērojama persona, institūts, organizācija vai biedrība, **ir vai bijis saistīts ar LU darbību** vai nozīmīga personība Latvijas kultūrvēsturiskā kontekstā, savu kolekciju ir veidojis mērķtiecīgi ar konkrētu un skaidri definējamu saturu, formas, hronoloģisku u.c. pazīmi.

LU Bibliotēkas kolekcijas

LU Bibliotēkas speciālās kolekcijas un dāvinājumi

Pēdējās izmaiņas veiktas:
08.06.2011

Drukāt
Sašaurināt tekstu
Sadalīt tekstu kolonnās

Latvijas Universitātes Bibliotēka ir valsts nozīmes zinātniskā bibliotēka, Latvijas Universitātes intelektuālo vērtību, kā arī zinātnes un kultūras vēsturiskā mantojuma glabātāja un uzturētāja. LU Bibliotēkas krājums ir veidojies no Rīgas Politehnikuma, Rīgas Politehniskā institūta un Latvijas Augstskolas Bibliotēkas vēsturiski pārmantotiem krājumiem. Pateicoties šim mantojumam, vērtīgiem LU juridiskiem un privātpersonu dāvinājumiem, Bibliotēkas krājumā glabājas unikālas speciālās kolekcijas.

Šīs kolekcijas ir Bibliotēkas veidotas vai no kolekcijas īpašnieka iegūtas, kurām ir zinātniska un kultūrvēsturiska nozīmība LU, Latvijas kultūras, zinātnes un pasaules kultūras vēsturē.

Speciālās kolekcijas ir LU Bibliotēkas lielākā bagātība, jo kolekciju veidotāji ir bijušas nozīmīgas personības LU dzīvē, zinātnieki ar atzītu vārdu Eiropas zinātniskās domas kontekstā: profesors Embriks Strands, kurš savā bibliotēkā bija savācis unikālu kolekciju zooloģijā un entomoloģijā; LU rektors profesors Ernests Felsbergs un viņa veidotā LU Mākslas kabineta kolekcija; LU profesors valodnieks, etnogrāfs Pēteris Šmits, kurš 1938. gadā dāvinājis LU savu kolekciju, kura ir unikāla ar izdevumiem ķīniešu un austrumu valodās: mongoļu, mandžūru, japāņu utt. Tāpat arī LU Bibliotēkas veidotās LU izdevniecības izdevumu, kā arī Reto izdevumu un rokrakstu kolekcijas.

Speciālās kolekcijas

Privātkolekciju dāvinājumi

Vēsturiskie LU institūciju
krājumi

Privātkolekciju dāvinājumi

SPECIĀLĀS KOLEKCIJAS UN DĀVINĀJUMI

Sākums > Bibliotēka > Informācijas resursi > Speciālās kolekcijas un dāvinājumi >

SPECIĀLĀS KOLEKCIJAS

PRIVĀTKOLEKCIJU DĀVINĀJUMI

VĒSTURISKIE LU INSTITŪCIJU KRĀJUMI

Kerkoviusu dzimtas kolekcija

Visvalža Varneša Klīves
kolekcija

Eižena Leimaņa kolekcija

Helmuta Vintera kolekcija

Elfrīdas Šmites kolekcija

Pētera Zālītes kolekcija

Samuela Knoha kolekcija

LU rektora, profesora Ernesta Felsberga un LU Mākslas kabineta kolekcija

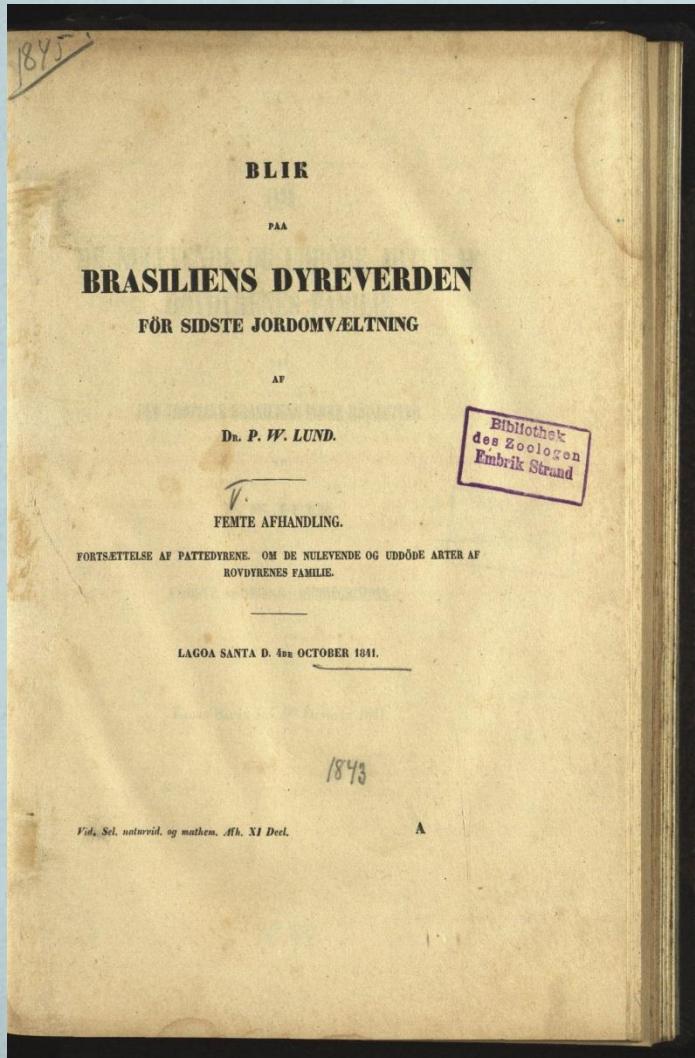

- E.Felsbergs (1866-1928) LU pirmais rektors, pirmais profesionālais mākslas zinātnieks. Saeimas deputāts (1922.-1925.), izglītības ministrs (1924.-1925).
- 1921./22.g. izveidoja LU Mākslas kabinetu, kurā bija bagāta priekšmetu kolekcija un bibliotēka.
- Kolekcijas apjoms ir vairāk kā 1000 grāmatu nosaukumu.
- **E. Felsberga un LU Mākslas kabineta grāmatu, attēlu un diapozitīvu kolekcija ir plašākā un vērtīgākā šāda veida kolekcija 20.gs. sākumā Latvijā.**

E.Felsbergam veltītā izstāde Jūrmalas gatvē 74/76, 2012.g.23.01.

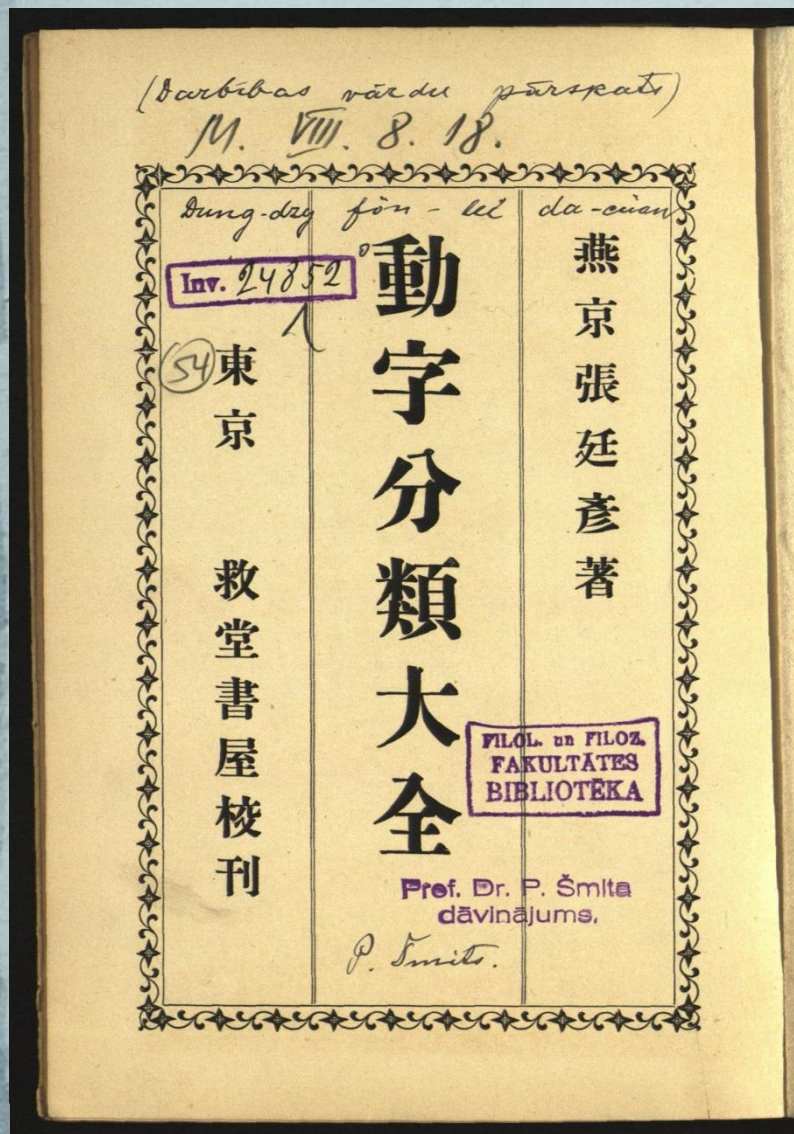

Profesora Stranda bibliotēka

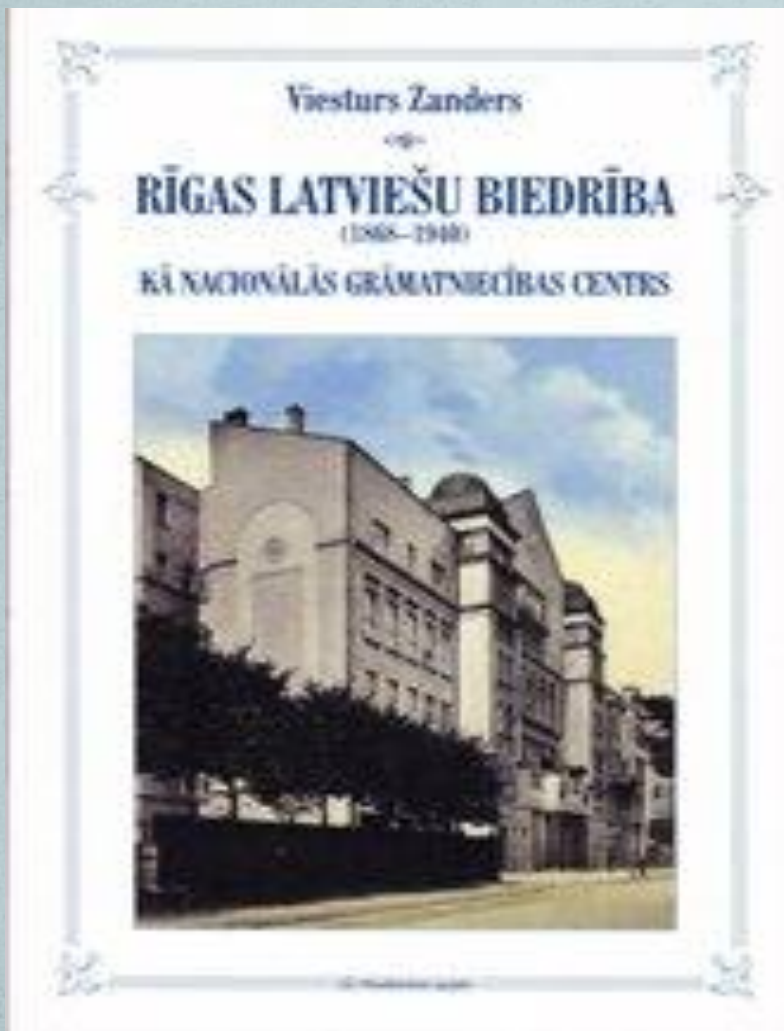
- Embriks Strands (1876-1947) savas dzīves laikā ir sakrājis plašu un bagātu bibliotēku par dabaszinātnēm, galvenokārt par zooloģiju.
- 1922.-1947.g. LU profesors.
- Strands lielu daļu līdzekļus veltīja zinātnei, pētniecībai, grāmatu iegādei, kā arī sarakstei ar citu valstu zoologiem, rezultātā iegūstot vērtīgus izdevumus savai bibliotēkai.
- Profesors bija izteicis vēlēšanos, lai viņa bibliotēka pārietu Latvijas Valsts Universitātes Bioloģijas fakultātes Sistemātiskās zooloģijas katedras īpašumā kā nedalīta vienība, saglabājot nosaukumu „Profesora Stranda bibliotēka”. Kolekcijas apjoms 9000 vienības. **Viņa bibliotēka ir unikāls krājums zooloģijā un entomoloģijā,** dažādās Eiropas valodās, īpaši vācu, angļu un franču.

LU profesora Pētera Šmita kolekcija

- Pēteris Šmits (1869 - 1938) - valodnieks, etnogrāfs, folklorists. P. Šmits studējis slāvu filoloģiju Maskavas universitātē (1891 - 1892), austrumu tautu valodas Pēterburgas universitātē (1892 - 1896), Pekinas universitātē (1896 - 1899).
- No 1899. gada P. Šmits ir ķīniešu valodas un literatūras v.i. Vladivostokas Tālo Austrumu institūtā, bet 1902. gadā kļuvis par šī institūta ārstata profesoru.
- 1920. gadā P. Šmits atgriezās Latvijā un strādājis Latvijas Universitātē (1920-1938.g.). 1938. g. dāvinājis LU ap 1400 grāmatu. P. Šmita kolekcijā - latviešu valodniecība, grāmatas **ķīniešu valodā** (122 eks.), austrumu tautu valodās: mongoļu, mandžūru (40 eks.), japāņu utt.

Latvijas Universitātes izdevniecības izdevumu kolekcija

- Kolekcijā vienkopus glabājas LU izdevniecības (izdevniecības nosaukums vairākkārtīgi mainīts, šobrīd „LU Akadēmiskais apgāds”) izdotie izdevumi sākot no 1921.gada līdz pat mūsdienām. LU izdevumu kolekcijā ietilpst: LU Zinātniskie raksti, mācībspēku lekciju konspekti, mācību līdzekļi, rakstu krājumi, konferenču materiāli, programmas, periodiskie izdevumi, kartogrāfiski izdevumi, bibliogrāfiskie rādītāji u.c. publicētie materiāli.
- Kolekcijā pavisam ir vairāk kā 4600 izdevumu un tā ir uzskatāma kā **unikāla Latvijas Universitātes zinātniskās un pedagoģiskās darbības laikmeta liecība vairāku gadu desmitu garumā.**

Reto izdevumu un rokrakstu kolekcija

- Seniespiedumi līdz 1801. gadam,
- Seniespiedumi izdoti Latvijā svešvalodās līdz 1830. gadam,
- Seniespiedumi latviešu valodā līdz 1855. gadam,
- Iespieddarbi, kuru kvalitātes īpašības atbilst retumu statusam: antikvārā vērtība, mākslinieciska vērtība un iesējums, formāts, autogrāfi un ex libri grāmatās utt.
- M.Goppera „Zelta Ābeles” izdevumi,
- Gravīras,
- Pergamenti,
- Manuskripti,
- Kartes (atbilstoši LUB Retumu materiālu atlases instrukcijai),
- Attēlu izdevumi (fotogrāfijas),
- Izdevumi par LU vēsturi.

Reto izdevumu un rokrakstu speciālā kolekcija

SPECIĀLĀS KOLEKCIJAS

Sākums > Bibliotēka > Informācijas resursi > Speciālās kolekcijas un dāvinājumi > Speciālās kolekcijas >

RETO IZDEVUMU UN ROKRAKSTU KOLEKCIJA

LU REKTORA, PROFESORA ERNESTA FELSBERGA UN LU MĀKSLAS KABINETA KOLEKCIJA

LATVIJAS UNIVERSITĀTES IZDEVNIECĪBAS IZDEVUMU KOLEKCIJA

Seniespiedumi, izdoti Latvijā
svešvalodās līdz 1830. gadam

Antīkās literatūras darbi LU
Bibliotēkas Reto izdevumu un
rokrakstu kolekcijā

Orīģinalgravīru "Description de
l'Egypte" kolekcija

Pergamenti

Attēlizdevumu kolekcija

Kolekciju publicitātes pasākumi, 2011.g. nogalē

Vēsturiskie dāvinājumi, kuri vēl nav atspoguļoti kopkatalogā

Privātperosnu dāvinājumi

- Jānis Čakste
- Jēkabs Lautenbahs
- Jēkabs Vēlme
- Edgars Lejnieks
- Francis Balodis
- Nikolajs Malta

Vēsturiskie krājumi

- Astronomijas institūts- tiks pabeigts 1.martā;
- Klasiskās filoloģijas krājums;
- Matemātikas semināra bibliotēka;
- Fizikas semināra bibliotēka;
- Baltikas krājums.

Pergamentu raksturojums

Izcelsmes vieta		Manuskripta datējums	
Austrija	3	14.gs	4
Vācija	2	14./15.gs.	1
Spānija	1	15.gs.	7
Itālija	1	16.gs.	1
Dienvideiropa	2	16./17.gs.	1
Nenosakāma vieta	8	17.gs.	3

Pergamentu raksturojums

- **Formāts:**

- oktāvas (mazāks par 20 cm);
- folio (lapas augstums lielāks kā 40 cm).

- **Valodas:**

- latīņu, vācu, spāņu.

- **Rakstība:**

- gotiskajā grāmatu rakstā;
- rotundā;
- gotiskajā kancelejas kursīvā;
- hūmānistiskajā kursīvā.

- **Saturs:** liturģiska satura 9, laicīga satura 8.

Saglabāšanās veids

[illegible]

ab ipsis quidē imptis fiat quos ut uerime demō
stratum ē bonū querētes prius error auertit.
Ne dum ordo de summi boni ordine pficiens
alio quaquā deflectat exordio. Que uero iniquis
potest ulla iniquor esse cōfuxio quā ut bonis tū
aduersa, tū pspira malis et i. tū optata tū adio
sa cōtingant. Num igitur ea mentis integritate
hoies degunt, ut quos plos imptos ue cēsuerint
eosq; quaq; uti extimant eē necesse sit. Atqui
in hoc hominū iudicia depugnant. Et quos alij
premio alij supplitio dignos arbitrantur. Sed
cōcedamus ut aliquis possit bonos malosq; dis
cernere. Num igitur poterit itueni illam itimam
temperiem uelud icorporib; dici solet animorū.
Non enī dissimile est miraculū nescienti cur sa
nis corporib; his quidē dulcia illis uero amara
cōueniant cur egn etia quidā lenib; fometis qdā
uero acrib; adiuuatur. Ad hoc medicis q sanitati
ipius atq; egritudinis modū temp. mentūq; di
gnoscat minime miratur. Quid uero aliud. minor
salus incetis eē quā pbitas quid egritudo quā
uita. Quis autē alius uel fuator bonor ul' malor
de pulsor quā rector ac medicator mentū deus.
Qui cū exalta pudentie specula respicit qd unicui
que cōueniat agnoscat atq; cōuenire nouit. ac mo
dat. hic iam fit illud fatalis ordinis isigne mira
culū cū asciente gentur q stupeant ignorātes. Nā

Ms. A

(3 Blatt)

et ueniat. **R**espice in me mis
mer: da iheru tuu pueru tuo
et saluu fac filiu ancille tue

Fac mecu signu i bonu: ut
uideat q cederit me et confunda
tur: qm tu dñe adiuuisti me
et consolatus es me. **an.** Bndixi
sti dñe terr tuā. **a.** sudamēta eius. **p3**

Bndixisti ei i motib' sei
diligitt dñs portas syon
sup oia tabernacula iacob. **Gl**
sa dicta st de te: ciuitas dei

Quadrage
Spinale
Kyrie. et
Sancty vide
folio supra
J29

uenturi sc oib Ant met

ies dicit dies illa soluet seculum in fauilla te ste
Quant tremore est futurus quid iudex est ventur cunct

Dauid cum Sibila
stricte discurus
Cuba mirum sparget sonum per sepulchra regio
Mors stupebit et nature cum resurget crea tu

refacio quondam. Compl'

*M*unera tua nos deus a
delectationibus terrenis
repediant: et celestibus
nos sy nutriant alimentis
Pto *Itē multa est dī* *Dō mī*

*A*mulia tua q̄s *Coll'*
Dne continua pie
tate custodi. ut que in sola
spe gratie celestis iuitur.
tua semp protectione mu
nent *Pto* *Suffra. de bñ v̄ ut*

*R*es: *Induite ad colo*
vos sicut electi dei
sancti et dilecti viscera mi
sericordie: benignitatem.
humilitate. modestia. paci
entia. subportantes invice.
et conantes vobismetip
si. si quis adversus ali
que habet querela. Sicut
et dñs donavit vobis.

grati estote. Verbu xpi ha
bitet i vobis habundante
in omni sapientia docentes
et comonentes vobismetiplos
i psalmis. et psalmis et can
tibus spiritualibus. i gratia
cantantes i cordibus vel
tris deo. Omne q̄cuq; fa
ctis i verbo a' in opere:
oia i noie dñi nri ihu xpi
facite. gratias agentes
deo et patri p ihu xpm do
minu voste *Sin Mathew*
Nullo temp: Respondes
ihus dicit. Confitebor ti
bi pater dne celi et terre:
quia abscondisti haec a sa
pientibus et prudentibus
et revelasti ea puulis. Ita
p̄ qm sic fuit placitū an
te te. Oia nudu tradita
sūt a p̄e meo. Et nemo

Gravīru raksturojums

„Description de l'Égypte ou Recueil de observations et des recherches qui ont été faites en Égypte pendant l'expédition de l'armée française”

„Ēģiptes apraksts vai piezīmju kolekcija, kura veidota Ēģiptē Francijas armijas ekspedīcijas laikā”.

Napoleona Ēģiptes ekspedīcijas laikā no 1798. - 1801. gadam.

1. izdevums no 1809. - 1822. gadam 20 sējumos.

2. izdevums no 1820. - 1829. gadam. Charles Lois Fleury Panckoucke, ietilpa 26 teksta sējumi un 11 gravīru sējumi.

VUE DE L'ESPLANADE OU GRANDE PLACE DU PORT NEUF, ET DE L'ENCEINTE DES ARABES, SECONDE PARTIE.

ALEXANDRIE.

VUE DE L'ESPLANADE OU GRANDE PLACE DU PORT NEUF, ET DE L'ENCEINTE DES ARABES, SECONDE PARTIE.

A black day for heritage: burning the Egyptian Scientific Institute

Saturday, 17 December 2011 21:49

Minister: Egypt still has 3 copies of Napoleon's
'Déscription de l'Egypte' ,19.12.2011. 13:06

Paldies par uzmanību!
